EGZAMIN ÓSMOKLASISTY
od roku szkolnego 2018/2019

JĘZYK POLSKI

Przykładowy arkusz egzaminacyjny (EO_1)
Czas pracy: 120 minut

GRUDZIEŃ 2017

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa

Informacje dla uczniów

- Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko własnymi słowami, chyba że w zadaniu polecono inaczej.
- Na ostatniej stronie zamieszczona jest lista lektur obowiązkowych.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Sławomir Mrożek

PÓŁPANCERZE PRAKTYCZNE

Jestem starym subiektem[1] i widziałem w swoim życiu wiele towarów niechodliwych, ale żeby aż tak... Gdy otwieraliśmy paczki z ostatniego transportu – błysk metalu pozwalał przypuszczać, że są to aluminiowe garnki. Tymczasem – diabli wiedzą co się stało w dystrybucji czy planowaniu. Nasz Dom Towarowy otrzymał czterysta nowych półpancerzy, model XVI wiek, używany swego czasu przez landsknechtów[2]. Zdaje się, że były one przeznaczone do rekwizytorni jakiegoś teatru, ale nawet gdyby tak było, to po co jednemu teatrowi tyle półpancerzy?

Nie było jednak rady. Towar jest towarem i musi być sprzedany. Kolega nasz, Eugeniusz, którego uważaliśmy za specjalistę od reklamy, umieścił kilka półpancerzy na wystawie, zaopatrując je sloganami:

„Półpancerz w każdym domu”
„Jeśliś harcerz – kup półpancerz”
„Nie pomoże koń ni wieża – jeśli nie masz
półpancerza” (*Hasło dla szachistów*)

Na razie jednak nikt nie żądał półpancerzy. Przeciwnie – klienci odnosili się do półpancerzy z lekceważeniem, a nawet z wesołością. Nie pomogły dalsze pociągnięcia kolegi Eugeniusza, który ogłosił, że co dziesiąty półpancerz nabyty w naszym Domu wygrywa w charakterze premii czapeczkę krakowską z pawim piórem, a co dwunasty – piórnik z napisem: „Pamiątka z Zakopanego”. Tymczasem zbliżał się okres remanentów[3] i sytuacja stawała się poważna.

Wtedy właśnie zgłosił się do nas staruszek, który w zamian za udostępnienie mu kupna czajniczka do herbaty podjął się sprzedać cały zapas półpancerzy. Propozycja została przyjęta.

Staruszek zaczął od tajnej konferencji z panem Eugeniuszem, a nazajutrz, w godzinach największego ruchu, zjawił się w PDT[4], podszedł do lady i rzekł do kolegi Genia[5]:

– Proszę o dwadzieścia półpancerzy.

– Niestety, sprzedajemy tylko po dwie sztuki.

– Ale ja potrzebuję dwadzieścia sztuk.

– Niestety, wykluczone.

Jako pierwszy zwrócił na nich uwagę posępny blondyn ze złamanym nosem. Zatrzymał się obok i słuchał ciekawie.

– Panie, chociaż piętnaście sztuk, ja mam dzieci – błagał staruszek.

– Nie mogę, łaskawy panie, nie mogę – bił się w piersi sprzedawca.

Już po chwili otaczał ich mały tłumek. Pośrodku klęczał staruszek i ze łzami w oczach prosił o pięć sztuk półpancerzy. Eugeniusz zasłaniał oczy rękoma, lecz nie ustępował.

– Gdzie się pani pcha?! – zawołał nagle posępny blondyn.

Na drugi dzień, gdy przechodziłem koło tandety[6], zauważyłem posępnego blondyna, który wołał monotonnie:

– Plastyczne, elastyczne, półpancerze praktyczne!!!

W czasie przerwy obiadowej przybiegł do mnie kolega Eugeniusz, zadyszany, w przekręconym krawacie, i prosił o pomocnika. Sprzedano pierwsze partie półpancerzy. Niektórzy wychodzili od nas, błyszcząc kadłubami odzianymi w stal, z wyrazem zadowolenia na twarzach, inni natomiast, tylko w marynarkach, wymykali się upokorzeni, obiecując sobie jednak przyjść nazajutrz.

Zapas był na wyczerpaniu. W parku, na ulicach, zaczęli pojawiać się młodzi ludzie w eleganckich półpancerzach, którzy spotkawszy znajomych mrużyli jedno oko i mówili niedbale:

– Gdzie kupiłem? Prywatnie. Kosztowało? Nooo, naturalnie...

Staruszek został moim przyjacielem i chętnie spędzaliśmy czas na pogawędkach. I pewnego razu, kiedy łowiliśmy ryby w Wiśle, usłyszeliśmy taką rozmowę:

– Dokąd to pani idzie, pani Modrzejewska?

– Do PeDeTu!

– Po co! Tam nic nima! Byłam wczoraj, pytałam się o te półpancerze. Nima, słyszała pani? Nima. Nima!

Sławomir Mrożek, *Półpancerze praktyczne*, [w:] tegoż, *Wybór dramatów i opowiadań*, Kraków 1975.

[1] Subiekt – dawniej: sprzedawca w sklepie.
[2] Landsknecht – żołnierz piechoty niemieckiej w XV i XVI w.
[3] Remanent – spis ilości towarów znajdujących się w danej chwili w sklepie.
[4] PDT – Powszechny Dom Towarowy, nazwa dużego sklepu handlowego.
[5] Genio – zdrobniale: Eugeniusz.
[6] Tandeta – dawniej: miejsce handlu starymi rzeczami.

[475 słów]

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W utworze przedstawiona jest refleksja na temat natury ludzkiej.	**P**	**F**
Z utworu wynika, że ludzie nie mają wpływu na decyzje innych.	**P**	**F**

Zadanie 2. (0–2)

a) Wypisz sposoby reklamowania półpancerzy, które zastosował pan Eugeniusz przed przybyciem staruszka, i wyjaśnij, jaki był efekt tych działań.

……...……

……...……

b) Wyjaśnij, co ostatecznie doprowadziło do sprzedaży całego zapasu półpancerzy.

……...……

……...…

……...……

Zadanie 3. (0–1)

Do każdego elementu kompozycyjnego dopisz odpowiadające mu wydarzenie. Wpisz do tabeli odpowiednie oznaczenia literowe.

A. Wykupienie całego zapasu półpancerzy przez klientów.
B. Wspólne łowienie ryb przez narratora i staruszka.
C. Odegranie scenki w sklepie przez staruszka i pana Eugeniusza.
D. Zaopatrzenie domu handlowego w półpancerze praktyczne.

Element kompozycyjny	Wydarzenie
1. Zawiązanie akcji	
2. Punkt kulminacyjny	
3. Rozwiązanie akcji	

Zadanie 4. (0–2)

Czy w scence odegranej przez staruszka i pana Eugeniusza można dostrzec perswazję, czy – manipulację, biorąc pod uwagę późniejsze zachowanie klientów sklepu? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do podanych definicji i do utworu Sławomira Mrożka.

perswazja «łac. *persuasio* ‘przekon(yw)anie’» *książk.* «tłumaczenie komuś czegoś, namawianie lub odradzanie z przytoczeniem argumentów popierających słuszność zdania, przekonywanie kogoś o czymś»

manipulacja «fr. *manipulation*» *książk.* «wykorzystywanie jakichś okoliczności, naginanie lub przeinaczanie faktów w celu udowodnienia swoich racji lub wpływania na cudze poglądy, zachowania, nastroje dla osiągnięcia własnych celów»

Uniwersalny słownik języka polskiego, pod red. Stanisława Dubisza, Warszawa 2003.

……..……

……..…

……..……

Zadanie 5. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

W utworze Sławomira Mrożka zastosowana została narracja **A/B**, w której **C/D**.

A. pierwszoosobowa
B. trzecioosobowa
C. narrator nie ujawnia się ani nie komentuje wydarzeń
D. narrator jest uczestnikiem opisywanych wydarzeń

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W kontekście całego utworu użyte w nim sformułowanie *towar niechodliwy* oznacza towar, który

A. bardzo trudno sprzedać.
B. był modny w poprzednim sezonie.
C. jest przeznaczony tylko dla teatrów.
D. dosyć łatwo zniszczyć.

Zadanie 7. (0–2)

a) Podaj autora i tytuł utworu, z którego pochodzi poniższy fragment.

Po co żałujesz dzikiej wietrznicy[1],
Która cię zwabia w te knieje[2]:
Zawraca głowę, rzuca w tęsknicy
I może jeszcze się śmieje?

Daj się namówić czułym wyrazem,
Porzuć wzdychania i żale,
Do mnie tu, do mnie, tu będziem razem
Po wodnym pląsać krysztale.

Czy zechcesz niby jaskółka chybka
Oblicze tylko wód muskać,
Czy zdrów jak rybka, wesół jak rybka,
Cały dzień ze mną się pluskać.

A na noc w łożu srebrnej topieli[3]
Pod namiotami źwierciadeł,
Na miękkiej wodnych lilijek bieli.
Śród boskich usnąć widziadeł.

[1] Wietrznica – lekkomyślna, płocha kobieta.
[2] Knieja – wielki, gęsty las.
[3] Topiel – głębokie miejsce w rzece, stawie lub jeziorze.

Autor: ..... Tytuł: .....

b) Jakie konsekwencje dla bohatera ballady miała podjęta przez niego decyzja?

……...……

……...…

……...……

Zadanie 8. (0–2)

Dom Towarowy dostał zamówienie na sprzedaż półpancerzy praktycznych do jednego z krajów europejskich. Kierownik sklepu pisze notatkę do swoich pracowników.

Uzupełnij zdania. Wpisz w wyznaczone miejsca A albo B.

A. za granicę (pisane rozdzielnie)
B. zagranicę (pisane łącznie)

1. Informacja o naszych półpancerzach obiegła całą _____.
2. Do końca tygodnia należy przygotować zamówienie, które zostanie wysłane _____.
3. W związku z popularnością półpancerzy przewidziane są wyjazdy pracowników _____.

Zadanie 9. (0–2)

Na jednej ze stron internetowych toczy się dyskusja o tym, czy młodemu odbiorcy potrzebna jest reklama.

Zabierz głos w dyskusji. Napisz komentarz, w którym przedstawisz swoje stanowisko i poprzesz je dwoma argumentami.

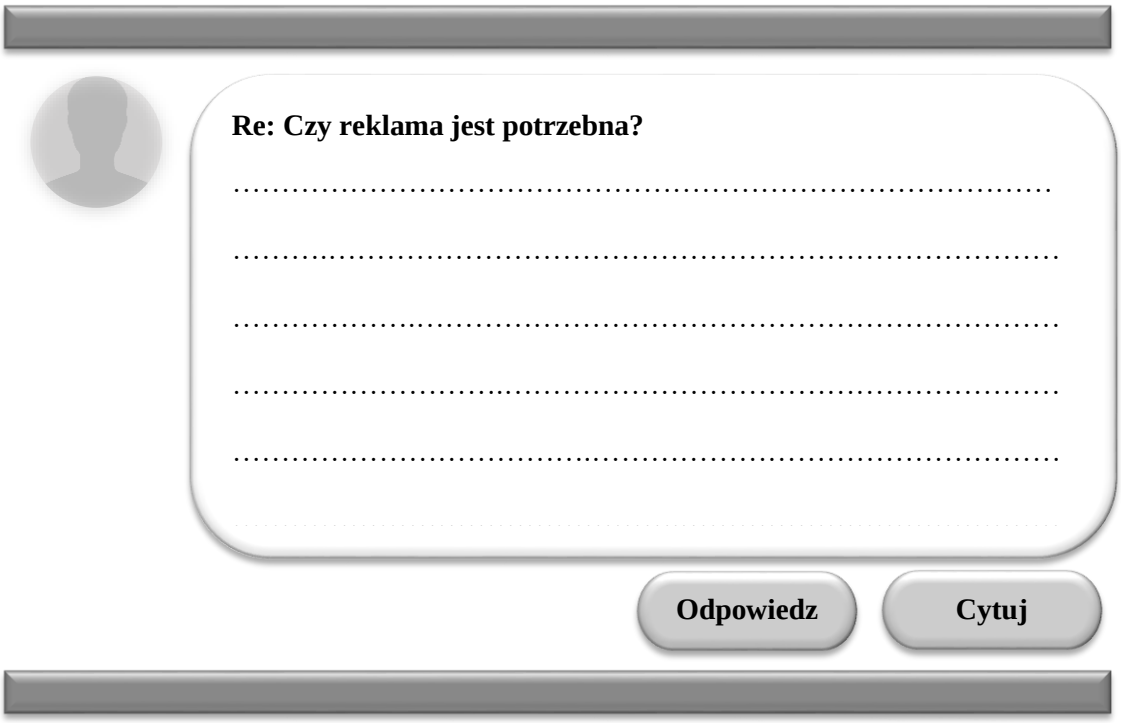

Zadanie 10. (0–2)

W Twojej szkole planowane jest utworzenie strony internetowej poświęconej twórczości Sławomira Mrożka. Jedną z zakładek będzie jego życiorys.

Które z poniższych źródeł wykorzystasz, aby stworzyć notatkę dotyczącą twórczości Sławomira Mrożka? Wybierz źródło spośród 1.–3., a następnie uzasadnij swój wybór dwoma argumentami.

Źródło 1.

Źródło 2.

https://www.czywieszze.pl/slawomir-mrozek/

Czy wiesz, że…

mój blog poświęcony ciekawostkom z życia twórców

Twórcy	Najnowsze wpisy	Ciekawe linki	Kontakt
Jan Kochanowski Ignacy Krasicki Adam Mickiewicz Sławomir Mrożek Henryk Sienkiewicz Wisława Szymborska	Sławomir Mrożek nie był szczególnie rozmowny. Potrafił milczeć całymi godzinami, a w czasie wywiadów jego odpowiedzi ograniczały się do zdawkowego „tak”, „nie”.		

Źródło 3.

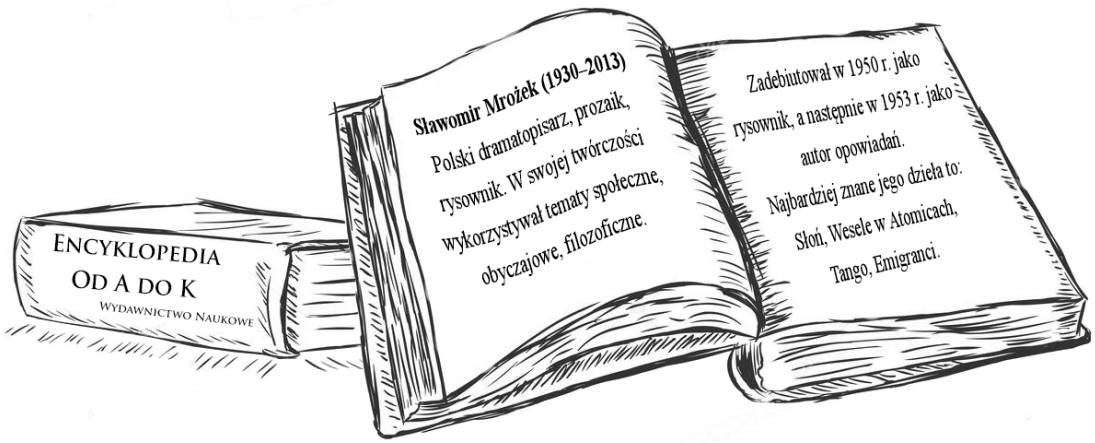

Wybór źródła: ……

Uzasadnienie

1. argument: ……...……...……...

……...…...

2. argument: ……...……...…...

……...……...

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Józef Tischner

BYĆ DOBRYM

Gdybyśmy chcieli wyrazić krótko istotną myśl Mistrza Eckharta o naturze człowieka, gdyby trzeba było odpowiedzieć na pytanie, co dla Mistrza Eckharta znaczy być człowiekiem – to trzeba by powiedzieć tak: być człowiekiem to znaczy być dobrym. Mówi się czasem, że człowiek to „zwierzę rozumne". Inni mówią: *animal sociale*, „zwierzę społeczne". […] Tylko człowiek dobry jest człowiekiem naprawdę. Zastanówmy się nad tymi słowami. […]

Dobrych ludzi możemy spotkać wszędzie: na ulicy, w szkole, w biurze, w mieszkaniach robotnika czy chłopa. Czasami poznajemy ich po ich uczynkach, a czasami czytamy ich dobroć jakby wprost – z twarzy, z oczu, z brzmienia głosu. Dobroć daje się widzieć. Mamy wśród naszych władz poznawczych jakiś zmysł dobroci. Mamy dar odróżniania duchów. Jest to zmysł, dar prawie nieomylny. To on jest źródłem naszego zaufania, z jakim kierujemy się do niektórych ludzi.

Podobnie jak mamy w sobie zmysł dobroci, mamy także zmysł złości, zła. Wiemy: ten człowiek jest zły. Człowiek zły nie budzi naszego zaufania. Gdy stajemy przed nim, albo usiłujemy go jakoś udobruchać, albo wchodzimy w jakąś kryjówkę. Uważamy na siebie, nie chcemy się zdradzić ani słowem, ani gestem, ani postawą. Gdy tylko nadarzy się okazja, uciekamy od złych ludzi. Uciekamy nawet wtedy, gdy jeszcze żadnej krzywdy nam nie zrobili.

Człowiek jest jedyną istotą w zasięgu naszej obserwacji, w której i poprzez którą możemy obserwować to, czym jest dobro. Rzeczy, które nas otaczają, są korzystne lub niekorzystne, krajobrazy bywają piękne, owoce drzew smaczne. Ale dobrzy mogą być tylko ludzie.

Dobroć człowieka ma wiele nazw. Oto niektóre z nich: ofiarność, prawdomówność, wspaniałomyślność, cierpliwość, pracowitość, wytrwałość, postawa służby, oddanie, wierność. Dobroć wydaje się jedna, ale wyróżnia się i przejawia rozmaicie. To zależy od okoliczności. W świecie kłamstwa na przykład dobroć daje o sobie znać prawdomównością. W świecie pogardy dobroć staje się szczególnym szacunkiem dla człowieka. W świecie niesprawiedliwości dobroć ukazuje się jako walka o sprawiedliwość. Człowiek dobry jest niewątpliwie „człowiekiem myślącym", *homo sapiens* – ale zarazem jest kimś więcej. Człowiek dobry jest również „człowiekiem społecznym", *animal sociale* – ale zarazem jest kimś więcej. Dobroć wyznacza jakby zasadniczy kierunek myślenia „człowieka myślącego", zasadniczy kierunek zaangażowania „człowieka społecznego". Dobroć ukazuje się jako zasada wszystkiego. Ona jest, ale być nie musi – bo człowiek może być zły. Dobro lub zło zależą od jakiegoś wyboru.

Józef Tischner, *Wędrówki w krainę filozofów*, Kraków 2008.

[373 słowa]

Zadanie 11. (0–2)

Z podanych pytań wybierz te, na które odpowiedzi zawarto we wskazanych akapitach tekstu, i wpisz do tabeli oznaczenia literowe tych pytań. Każdemu akapitowi przyporządkuj jedno pytanie.

A. Czy dobroć pozwala człowiekowi reagować na zło?
B. Dlaczego niektórzy ludzie nie budzą naszego zaufania?
C. Jak należy się zachowywać w obecności złych ludzi?
D. Z czego wynika to, że ufamy niektórym ludziom?
E. Co decyduje o byciu człowiekiem rozumnym i społecznym?
F. Kim był Mistrz Eckhart?

Akapit	Pytanie
1.	
3.	
5.	

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Dobroć człowieka można wyczytać z jego wyglądu i usposobienia.	**P**	**F**
Dobroć człowieka przejawia się w różny sposób i jest różnie nazywana.	**P**	**F**

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zdaniem Józefa Tischnera cechą świadczącą o pełni człowieczeństwa jest

A. umiejętność czynienia dobra.
B. uznawanie wartości społecznych.
C. potrzeba uznania w oczach innych.
D. zdolność do posługiwania się rozumem.

Zadanie 14. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Do każdej z podanych wartości dopisz bohatera z lektury obowiązkowej (innego bohatera dla każdej wartości) i przykład sytuacji, w której ten bohater wykazał się daną wartością.

Wartość	Bohater	Przykład sytuacji z lektury obowiązkowej
ofiarność		
wierność		

Zadanie 15. (0–1)

Za pomocą pojedynczych słów można łatwo zmienić sens wypowiedzi.

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Żeby w sformułowaniu *dobro wyznacza jakby zasadniczy kierunek myślenia „człowieka myślącego”* zmienić przypuszczenie na pewność, można zastąpić wyraz *jakby* słowem **A**/**B**, które jest **C**/**D**.

A. *rzekomo*
B. *niewątpliwie*
C. przymiotnikiem
D. przysłówkiem

Zadanie 16. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wyraz *dobroć* jest wyrazem podstawowym dla wyrazu *dobry*.	**P**	**F**
Wyrazy *dobroduszny* i *dobroczyńca* są wyrazami złożonymi.	**P**	**F**

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Użytego przez Józefa Tischnera określenia *dobry człowiek* nie można zastąpić sformułowaniem

A. *człowiek o wielkim sercu*.
B. *człowiek o gołębim sercu*.
C. *człowiek sukcesu*.
D. *człowiek taki, że do rany przyłóż*.

Zadanie 18. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Słowa *dobro – zło* w zestawieniu to

A. antonimy.
B. synonimy.
C. homonimy.
D. neologizmy.

Zadanie 19. (0–1)

Na jednym z blogów pojawił się wpis dotyczący pojęcia *dobro*, ale autor wpisu nie zadbał o poprawną interpunkcję.

Wybierz zdanie, w którym <u>niepoprawnie</u> zastosowano interpunkcję.

Rozważania o wartościach

A. Dobro to wartość, która wyznacza człowiekowi kierunki w życiu.
B. Motyw walki dobra ze złem to motyw, który często pojawia się w literaturze.
C. Przybiera on różne formy, np. bohaterowie „Kamieni na szaniec” walczą z okupantem.
D. Natomiast bohaterowie utworu Adama Mickiewicza gdy ponoszą karę za swoje postępowanie uczą nas, jak należy postępować.

Zadanie 20. (0–3)

Znany specjalista od reklamy przyjeżdża do Twojej szkoły. Napisz zaproszenie na spotkanie z nim. Użyj dwóch argumentów, którymi przekonasz kolegów i koleżanki do udziału w tym spotkaniu. Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

Zaproszenie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0–20)

Wybierz jeden z tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Napisz list otwarty skierowany do rówieśników, w którym przekonasz ich, że warto pomagać ludziom. W argumentacji wykorzystaj interpretację wiersza Tadeusza Różewicza *List do ludożerców* i odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów. List podpisz jako XYZ.

Tadeusz Różewicz
List do ludożerców

Kochani ludożercy
nie patrzcie wilkiem
na człowieka
który pyta o wolne miejsce
w przedziale kolejowym

zrozumcie
inni ludzie też mają
dwie nogi i siedzenie

Kochani ludożercy
poczekajcie chwilę
nie depczcie słabszych
nie zgrzytajcie zębami

zrozumcie
ludzi jest dużo będzie jeszcze
więcej więc posuńcie się trochę
ustąpcie

Kochani ludożercy
nie wykupujcie wszystkich
świec sznurowadeł i makaronu
Nie mówcie odwróceni tyłem:
ja mnie mój moje
mój żołądek mój włos
mój odcisk moje spodnie
moja żona moje dzieci
moje zdanie

Kochani ludożercy
nie zjadajmy się Dobrze
bo nie zmartwychwstaniemy
Naprawdę

Temat 2:
Wyobraź sobie, że losy Aliny i Balladyny potoczyły się inaczej. Dokończ opowiadanie, w którym zmienisz historię ich życia. Napisz swoją pracę tak, żeby wykazać, że dobrze znasz *Balladynę* Juliusza Słowackiego. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Zapadł zmierzch. Alina i Balladyna z pełnymi dzbanami malin wróciły do chaty.

Wypracowanie

na temat nr ……

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Brudnopis

Lista lektur obowiązkowych[1]

Klasy IV–VI
Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*
Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks)
René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań)
Rafał Kosik, *Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi*
Ignacy Krasicki, wybrane bajki
Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*
Adam Mickiewicz, *Powrót taty, Pani Twardowska, Pan Tadeusz* (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego)
Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*
Bolesław Prus, *Katarynka*
Juliusz Słowacki, *W pamiętniku Zofii Bobrówny*
John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*
Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy*
Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*
Wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie, o Orfeuszu i Eurydyce
Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o siewcy, o talentach, o pannach roztropnych, o miłosiernym Samarytaninie
Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie
Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, *Kopciuszek*, Aleksander Puszkin, *Bajka o rybaku i rybce*

Klasy VII i VIII
Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*
Aleksander Fredro, *Zemsta*
Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym treny I, V, VII, VIII
Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*
Ignacy Krasicki, *Żona modna*
Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona, Śmierć Pułkownika, Świtezianka, Dziady* część II, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie, Pan Tadeusz* (całość)
Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*
Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis, Latarnik*
Juliusz Słowacki, *Balladyna*
Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*
Sławomir Mrożek, *Artysta*
Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* (fragmenty), *Tędy i owędy* (wybrany reportaż)

[1] W latach 2019–2021 na egzaminie będą pojawiały się pytania dotyczące lektur obowiązkowych tylko dla klasy VII i VIII.